

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 26433-04-25

ע"א 46087-05-25

כבוד הנשיא יצחק עמית
כבוד השופטת יעל וילנר
כבוד השופטת גילה כנפי-שטייניץ

לפני:

המערערת בע"א 26433-04-25
והמשיבה בע"א 46087-05-25 :
ביטוח חקלאי- אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

נגד

1. פלונית
2. פלוני
3. פלונית
המשיבים בע"א 26433-04-25
והמערערים בע"א
46087-05-25 :

ערעורים על פסק דין של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
(השופט א' בכר), מיום 4.2.2025, בת א. 14602-04-20

ח' בטבת התשפ"ו (28.12.2025)

תאריך הישיבה:

בשם המערערת בע"א
26433-04-25 והמשיבה בע"א
עו"ד שמואל צור : 46087-05-25

בשם המשיבים בע"א-26433-
04-25 והמערערים בע"א
עו"ד אריאל פרויליך; עו"ד ענבר הרשקוביץ : 46087-05-25

פסק-דין

השופטת יעל וילנר:

1. לפנינו ערעורים, מזה ומזה, על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (סגן הנשיא א' בכר) בת"א 14602-04-20 מיום 4.2.2025, אשר נטלים על גובה הפיצוי שנפסק למשיבה 1 בע"א 26433-04-25 (להלן: המשיבה), ולהוריה – המשיבים 2-3 (המשיבה והמשיבים 2-3 יכוננו להלן יחד: המשיבים), בתביעה לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן: החוק).

2. המשיבה, ילידת 1995, נפגעה באורח קשה בתאונת דרכים ביום 19.5.2019, אשר בעקבותיה הגישה תביעה לפי החוק כאמור נגד המערערת בע"א 26433-04-25 (להלן: ביטוח חקלאי). בית המשפט המחוזי מינה חמישה מומחים רפואיים לצורך הערכת נכותה הרפואית הצמיתה של המשיבה, וזו הועמדה על 100%, כמפורט להלן: בתחום הנירולוגי – 100% נכות בגין העדר יכולת לקיים תקשורת עם הזולת ובגין חולשה קשה בארבע הגפיים; בתחום האורתופדי – המומחה מצא הגבלות בתנועות הצוואר, המרפקים ושורשי הידיים והאצבעות, וקבע למשיבה 20% נכות בגין הגבלות תנועה בצוואר, 10% נכות בגין הגבלות תנועה במרפק ימין, 10% נכות בגין הגבלות תנועה במרפק שמאל, 40% נכות בגין הגבלות תנועה בשורש כף יד ימין והאצבעות, 40% נכות בגין הגבלות תנועה בשורש כף יד שמאל והאצבעות, וכן 1% נכות בגין צלקות; בתחום האף-אוזן-גרון – 30% נכות בגין הפרעות בדיבור ו-20% נכות בגין הפרעות קשות בבליעה; ובתחום העיניים – 100% נכות בגין עיוורון בשתי העיניים. נכותה התפקודית של המשיבה הועמדה אף היא על 100%.

3. אשר לקיצור תוחלת החיים של המשיבה, בית המשפט המחוזי קבע כי לא ניתן להסתמך על חוות דעת המומחה בתחום השיקום בעניין זה, נוכח התשובות השונות שנתן בחוות דעתו ובחקירתו בשאלת תוחלת החיים, אשר נעו בין גיל 41 לגיל-70 שנה. משכך, העריך בית המשפט את תוחלת חיי המשיבה על סמך מאמרים שהצדדים הגישו לעיתו, תוך שקלול איכות הטיפול שהמשיבה זוכה לו, תוחלת החיים בישראל ורמת הרפואה בה, והעמיד אותה בסיכומו של דבר על 52 שנה. בהתאם לקביעות אלו, בית המשפט פסק פיצוי לטובת המשיבה בסך 13,211,210 ש"ח, לפי ראשי הנוק הבאים: הפסד שכר לעבר – 493,413 ש"ח; גריעה מכושר השתכרות לעתיד – 2,393,721 ש"ח; הפסדי פנסיה – 360,891 ש"ח; הפסד שכר בשנים האבודות – 276,059 ש"ח; עזרת צד ג' לעבר – 1,100,000 ש"ח; עזרת צד ג' לעתיד – 3,360,418 ש"ח; עזרת בני משפחה לעבר ולעתיד – 641,503 ש"ח; הוצאות רפואיות לעבר – 400,000 ש"ח; הוצאות רפואיות לעתיד – 2,220,400 ש"ח; ציוד ואביזרי שיקום לעבר – 125,000 ש"ח; התאמת דיור לעבר ולעתיד – 786,000 ש"ח; הוצאות ניידות ונסיעות לעבר ולעתיד – 495,928 ש"ח; הוצאות כביסה וייבוש לעבר ולעתיד – 7,705 ש"ח; הוצאות אפוטרופסות – 282,497 ש"ח; נזק לא ממוני – 220,175 ש"ח; והפסדי שכר להורי המשיבה – 47,500 ש"ח. מסכום זה נוכו תגמולי המוסד לביטוח לאומי (להלן: המל"ל). כמו כן, נקבע כי לאחר גיל 52, ישולמו למשיבה תשלומים עיתיים מדי שישה חודשים, לפי חישוב חודשי בסך 46,597 ש"ח, לרבות סך של 12,247 ש"ח בחודש בגין הפסדי השתכרות וסך של 2,500 ש"ח בחודש בגין עזרת בני משפחה, מהם ינוכו תגמולי המל"ל בגין אותם חודשים.

4. מכאן הערעורים שלפנינו, שהוגשו הן מטעם ביטוח חקלאי, הן מטעם המשיבים. במסגרת ערעור ביטוח חקלאי, נטען כי בית המשפט המחוזי שגה כאשר העמיד את תוחלת החיים של המשיבה על 52 שנה, תוך סטייה מחוות הדעת של המומחה מטעם בית המשפט בתחום השיקום, אשר ציין במענה לשאלות הבהרה כי תוחלת החיים המשוערת של המשיבה היא 42 שנה. כמו כן, נטען כי לא היה מקום לפסוק פיצוי בגין עזרת בני משפחה בעתיד, שכן בהתאם לחוק לתיקון דיני הנזיקין האזרחיים (הטבת נזקי גוף), התשכ"ד-1964 (להלן: חוק הטבת נזקי גוף), ניתן לפסוק פיצוי בגין ראש נזק זה רק לתקופת העבר. עוד נטען, כי לא היה מקום לפסוק פיצוי בגין הפסדי השתכרות בשנים האבודות בנוסף לתשלומים העיתיים בגין הפסדי השתכרות החל מגיל 52; וכי הסכומים שנפסקו לטובת המשיבה בגין טיפולים רפואיים כגון טיפולי ריפוי בעיסוק – מופרזים, שכן חלקם יכולים להתבצע בידי המטפלים הסיעודיים לאחר הדרכה.

בתשובה לערעור טוענים המשיבים כי הפיצוי בגין עזרת בני משפחה בעתיד אינו בגדר פיצוי בגין הטבת נזק, אלא פיצוי בגין עזרת הזולת לעתיד – אשר נפסק כדבר שבשגרה. כמו כן, נטען כי מכיוון שהפסד השכר בשנים האבודות חושב לפי 30% מהשכר הממוצע במשק, הרי שיש להפחית שיעור זהה מהתשלום העיחי בגין הפסד השתכרות; וכי לא הוכח שחלק מהטיפולים הרפואיים יכולים להינתן על ידי מטפל סיעודי.

5. בערעור מטעמם, טוענים המשיבים, בין היתר, כי על סמך המחקרים שהוצגו בפני בית המשפט המחוזי ועדותו של המומחה בתחום השיקום, ובשים לב לתוחלת החיים בישראל, הגבוהה יותר מאשר במדינות שבהן בוצעו המחקרים, היה מקום להעמיד את תוחלת החיים של המשיבה על 60 שנה. כמו כן, המשיבים מלינים על מיעוט הפיצוי שנפסק לטובתם בראש הנזק של עזרת צד ג'. לטענתם, היה על בית המשפט המחוזי לשערך את סכום הפיצוי בגין העסקת עובד זה, כפי שנקבע בע"א 3375/99 אקסלרד נ' צור-שמיר חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נד(4) 450 (2000) (להלן: הלכת אקסלרד), החל ממועד פסק הדין של בית המשפט המחוזי, חלף מועד פסק הדין שניתן בערעור. בנוסף, נטען כי הפיצוי בגין ראש נזק זה נמוך מדי, בשים לב לכך שהמומחה בתחום השיקום העריך כי ייתכן שהמשיבה תזדקק בעתיד לעזרה נוספת. עוד נטען, כי הפיצוי שנפסק למשיבה בגין הוצאות רפואיות לעתיד נמוך מדי, שכן הוא מבוסס על הערכת יתר של כמות הטיפולים שהמשיבה זכאית לקבל בקופת החולים.

בתשובה לערעור המשיבים, טוענת ביטוח חקלאי כי אין מקום להגדיל את הסכומים שנפסקו בגין העסקת עובד זה, שכן העלות הכרוכה בכך בפועל נמוכה מזו

שנקבעה בהתאם להלכת אקסלרד; וכי הפיצוי שנפסק למשיבה בגין הוצאות רפואיות לעתיד מבוסס על חוות דעת מומחה שהוגשה בהסכמה, לאחר שהמשיבים ויתרו על חקירתו.

דיון והכרעה

6. לאחר עיון בערעורים ובתשובות להם, החלטנו להכריע בערעורים על יסוד החומר בכתב שלפנינו, מכוח סמכותנו לפי תקנה 138(א)(5) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.

7. ראשית, אשר לטענות הצדדים בערעוריהם ביחס לתוחלת החיים, לא מצאנו להתערב בקביעת בית המשפט המחוזי באשר לתוחלת החיים הצפויה של המשיבה. בהתייחס לסוגיה זו ציין השופט א' ריבלין את הדברים הבאים, היפים גם לענייננו:

"סוגיה זו – קשה היא. קשה היא במישור העקרוני, וקשה היא גם במישור היישומי. תחושה של אי-נוחות מלווה את העיסוק במועד פטירתו הצפוי של אדם, אי-נוחות בשל מהות העניין וגם בשל היומרה-לכאורה הטמונה בכך. את מועד פטירתו של אדם – אדם בריא ואדם שנפגע בגופו – איש אינו יכול לחזות. אכן, "כל המצוי בנושא זה של קביעת קיצור תוחלת חיים, יודע עד כמה קיים קושי לקבוע זאת, ועד כמה חלוקות הדעות בנושא זה בין המומחים השונים" (ע"א 2099/94 חיימס נ' איילון, פ"ד נא(1) 534, 529). יחד עם זאת, כפי שהדבר נעשה לא אחת כדיני הפיצויים, העוסקים תכופות בעתיד וממילא – בתחזיות והשערות, גם בהקשר זה עשוי בית המשפט לקבוע ממצא, ובלבד שהובאו בפניו חוות-דעת מתאימות. אלה – חוות-הדעת – עשויות להתבסס גם על נתונים סטטיסטיים באשר להשפעתה של פגיעה או מחלה מסוימת על תוחלת החיים – ובל נשכח כי תוחלת החיים של אדם בריא נקבעת אף היא על-בסיס נתונים סטטיסטיים [...] למותר לציין – הממצא הנקבע בכגון דא על-ידי בית המשפט נועד כדי לשמש בסיס לחישוב, הא ותו לא" (ע"א 10842/02 ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ נ' פלונית, פס' 5 (20.9.2006)).

בענייננו, בית המשפט המחוזי קבע כזכור כי נוכח תשובותיו הבלתי-עקביות של המומחה בתחום השיקום בשאלת תוחלת חייה של המשיבה, אשר נעו בין גיל 41 לגיל-70 שנה, יש להעריך את תוחלת החיים על סמך מאמרים שהצדדים הגישו לעיונו במהלך חקירת המומחה ונתונים רלוונטיים נוספים. לאחר שעייין במאמרים אלו, והביא בחשבון

את תוחלת החיים בישראל, את רמת הרפואה בה ואת איכות הטיפול שלו זוכה המשיבה, העמיד בית המשפט המחוזי את תוחלת חייה של המשיבה על גיל 52 שנה. איננו סבורים כי בממצא זה נפלה טעות המגלה עילה להתערבותנו, וטענות שני הצדדים בעניין זה נדחות.

8. אשר לערעור ביטוח חקלאי – דינו להתקבל באופן חלקי. אכן, בית המשפט המחוזי פסק כפל פיצוי בגין הפסד השכר בשנים האבודות והפסד השכר בגדרי הפיצוי העיתי, ולפיכך אנו מורים כי יש להפחית 30% מהתשלום העיתי בגין הפסד השכר מדי חודש בחודשו. עוד צודקת ביטוח חקלאי בטענתה כי לא היה מקום לפסוק פיצוי בגין עזרת בני משפחה לעתיד. טענה זו – בדין יסודה, בין אם פיצוי זה נפסק לטובת הורי המשיבה כמיטיבים לפי חוק הטבת נזקי גוף, כטענת ביטוח חקלאי (ראו: ע"א 4431/17 פלוני נ' פלוני, פס' 7 (3.10.2019)), בין אם הוא נפסק לטובת המשיבה בגין עזרת הזולת לעתיד, כטענת המשיבים. זאת, שכן בית המשפט המחוזי כבר פסק פיצוי בגין ראש נזק של עזרה לעתיד, וממילא אין מקום לסטות מהסכום שנקבע בהלכת אקסלרד, סטייה ששמורה למקרים תריגים, שענייננו אינו נמנה עימם (ראו: ע"א 7099/16 פלוני נ' ד"ר אהוד רחנר, פס' 21 (8.8.2019)). נוכח האמור, ובשים לב גם לטענת המשיבים ביחס למועד השיערוך של הפיצוי בהתאם להלכת אקסלרד (לפי פסק הדין של בית המשפט המחוזי), יש להפחית מסכום הפיצוי הכולל סך גלובאלי של 300,000 ש"ח. כמו כן, משעה שלא היה מקום לפסוק פיצוי עיתי בגין עזרת בני משפחה אחרי גיל 52, יש להפחית מהפיצוי העיתי החודשי סך של 2,500 ש"ח.

9. לבסוף, יצוין כי לא מצאנו עילה להתערב בסכומים שנפסקו לטובת המשיבה ביתר ראשי הנזק, בשים לב להלכה הידועה, שלפיה ערכאת הערעור לא תתערב בסכום הפיצוי שנפסק בגין ראש נזק כזה או אחר, אלא אם נמצא כי נפלה בו טעות כוללת (ראו: ע"א 741/10 כהן נ' צים חברת השיט הישראלית בע"מ, פס' 8-9 (12.10.2010); ע"א 8583/22 פלוני נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב בע"מ, פס' 8 (16.4.2023)).

10. סיכומו של דבר, אנו מורים על הפחתה של 30% מהפיצוי העיתי שנפסק למשיבה בגין הפסד שכר. כמו כן, אנו מורים על ביטול הפיצוי העיתי שנפסק למשיבה בגין עזרת בני משפחה – בסך 2,500 ש"ח מדי חודש. בנוסף, בהתאם לאמור בפס' 8 לעיל, מסכום הפיצוי הכולל שנקבע בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, יופחת סכום גלובאלי של 300,000 ש"ח נכון למועד פסק הדין של בית המשפט המחוזי, וכן שכר הטרחה שנפסק על הסכום הנ"ל.

נוכח התוצאה, כל צד יישא בהוצאותיו.

ניתן היום, ט"ז אדר תשפ"ו (05 מרץ 2026).

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

יעל וילנר
שופטת

יצחק עמית
נשיא